

Liaukos žmogaus organizme

Uždaviniai:

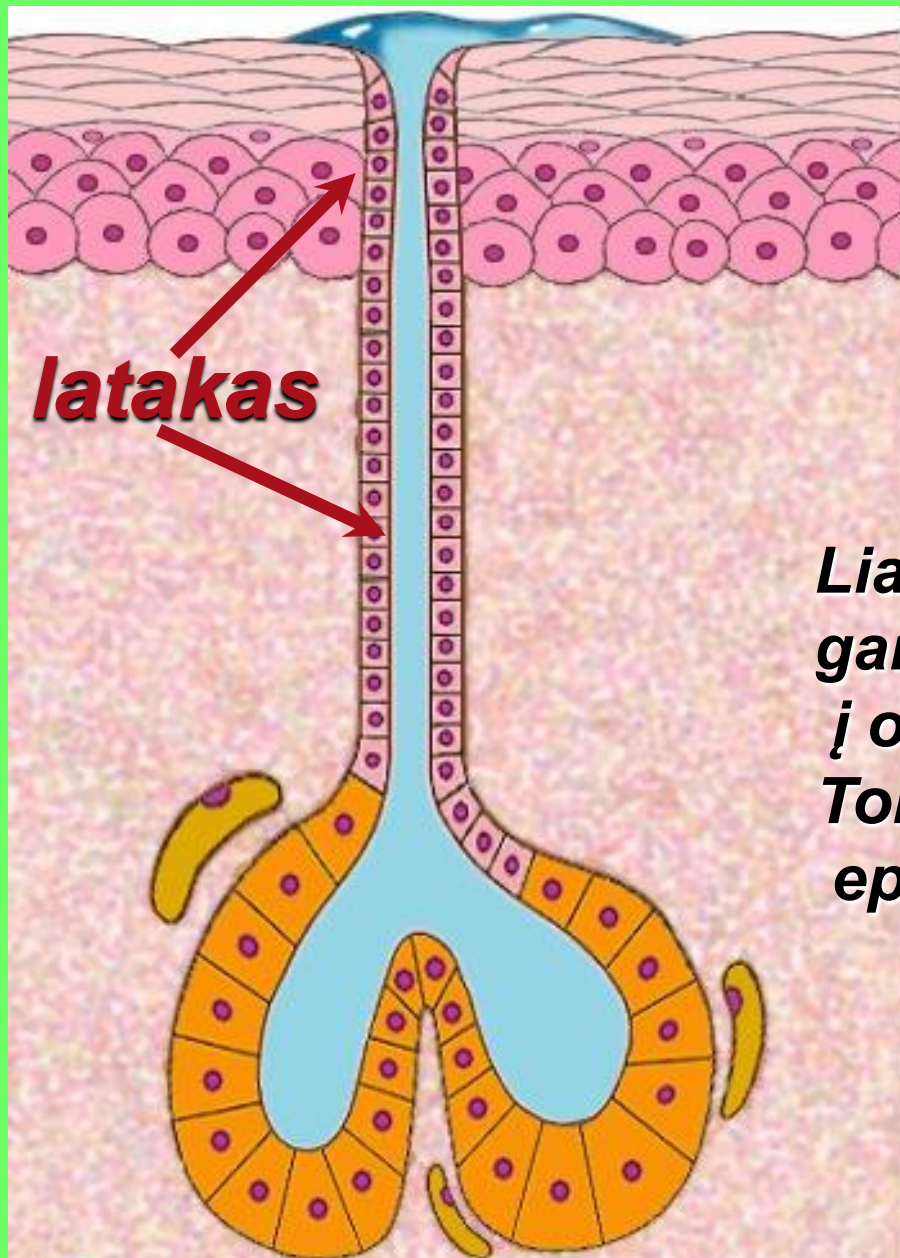
*Naudodamiesi pateikta medžiaga
nurodysite liaukų rūšis žmogaus
organizme ir jas palyginsite*

LIAUKOS

*VIDAUS
SEKRECIJOS
(ENDOKRININĖS)*

*IŠORĖS
SEKRECIJOS
(EGZOKRININĖS)*

*MIŠRIOS
SEKRECIJOS*

latakas

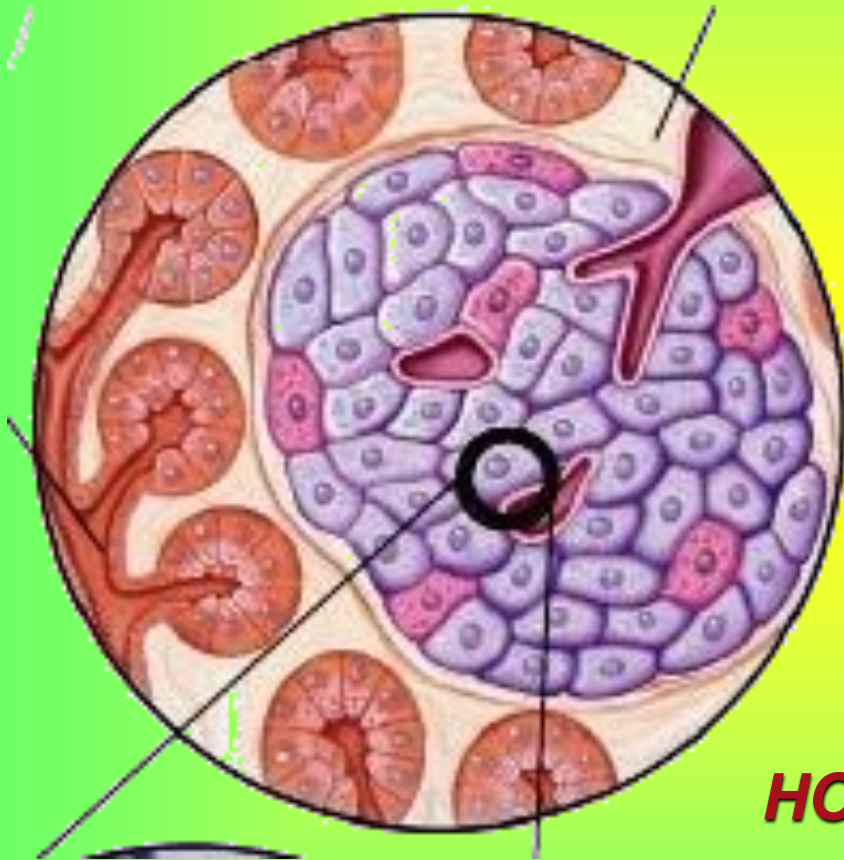
IŠORĖS SEKRECIJOS (EGZOKRININĖS)

Liaukos, turinčios latakus ir savo gaminamas medžiagas išskiria į organizmo išorę ar organų vidų. Tokias liaukas sudaro liaukinio epitelio ląstelės.

IŠORĖS SEKRECIJOS LIAUKOS

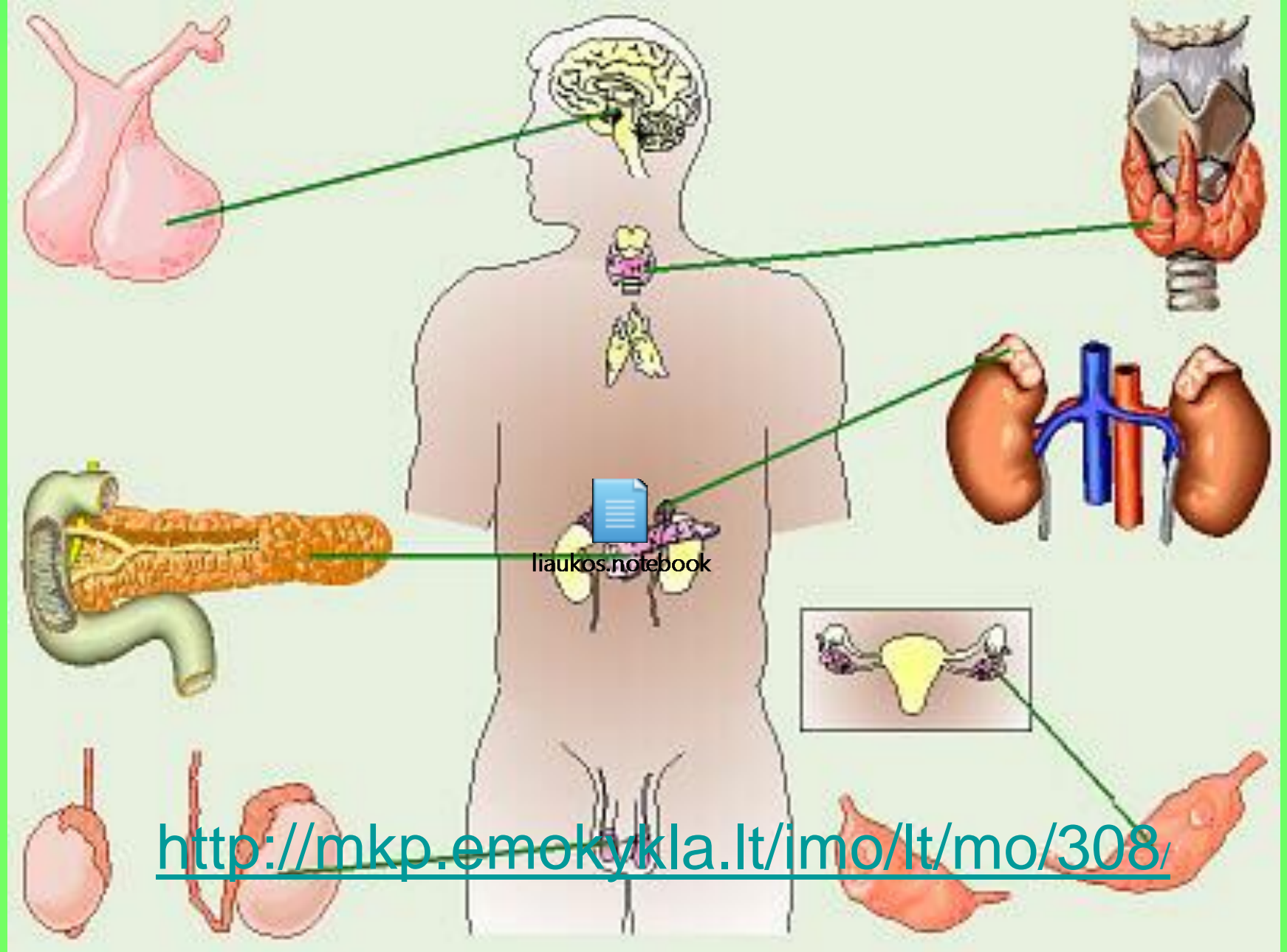

VIDAUS SEKRECIJOS (ENDOKRININĖS)

*Belatakės liaukos,
kurios gamina
hormonus ir
išskiria juos tiesiai
į kraują.*

HORMONAI – biologiškai aktyvios medžiagos, kurios reguliuoja įvairias organizmų funkcijas.

<http://mkp.emokykla.lt/imo/lt/mo/308/>

Nurodykite kokia liauka: vidaus ar išorės sekrecijos?

- Prakaito
- Seilių
- Skydliaukė
- Antinksčiai
- Skrandžio
- Pieno
- Hipofizė

Kokių dviejų rūšių liaukos yra žmogaus organizme?

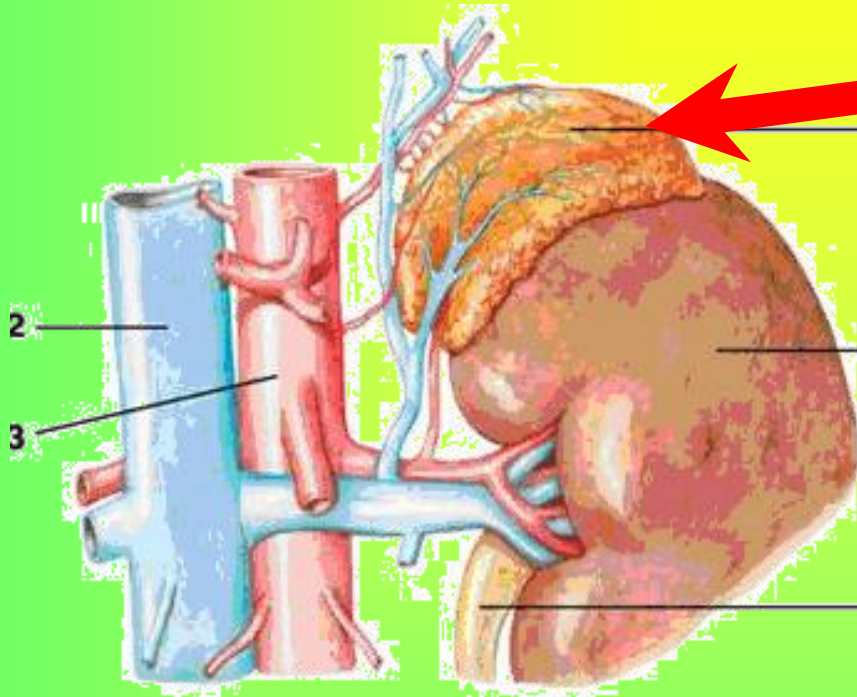
Kuo skiriasi šios liaukos?

Kokias liaukas vadiname išorės sekrecijos?

Kokias liaukas vadiname vidaus sekrecijos?

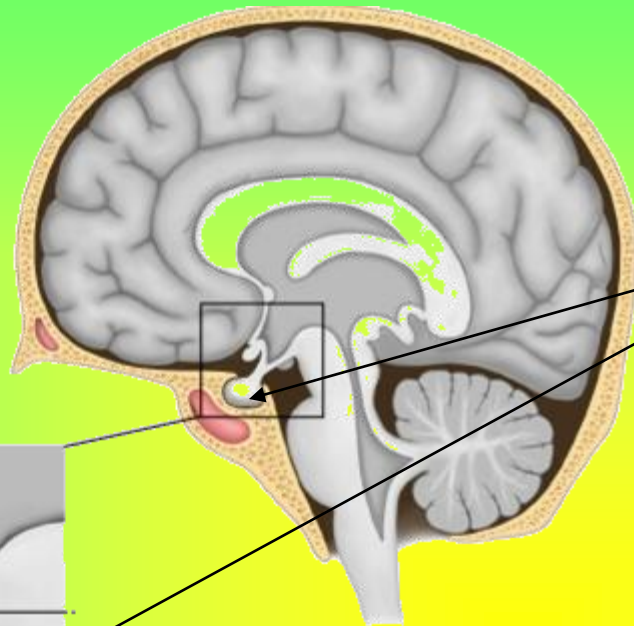
Išvardinkite pagrindines liaukas.

VIDAUS SEKRECIJOS (ENDOKRININĖS) LIAUKOS

Antinksčiai

Gamina hormoną adrenalina, kuris skatina išskirti gliukozę iš kepenų į kraują. Skatina širdies darbo ritmą, sutraukia kraujagysles.

Hipofizė

Reguliuoja kitų liaukų veiklą.

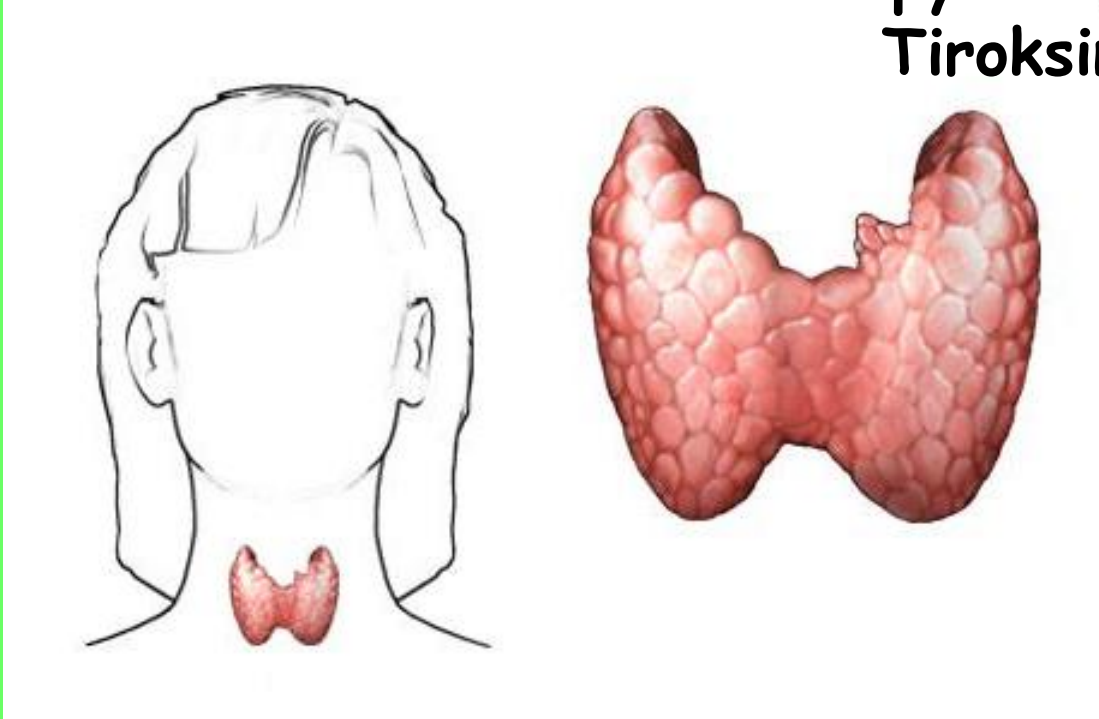
Gamina keletą hormonų, kurie skatina kitų hormonų veiklą.

*Svarbiausias iš jų - **somatotropinas**, kuris skatina augimą.*

Skydliaukė

Išskiria hormoną tiroksiną,
kuris skatina medžiagų
apykaitą.

Tiroksinas turi jodo.

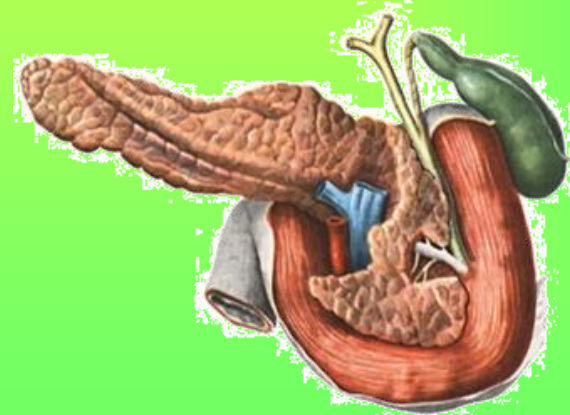

Mišrios liaukos

Tai liaukos, kurios atlieka ir išorės ir vidaus sekreciją.

Kasa - gamina vrškinimo fermentus ir išskiria į dvylikapirštę žarną, kaip išorės sekrecijos liauka.

<http://mkp.emokykla.lt/imo/lt/mo/389/>

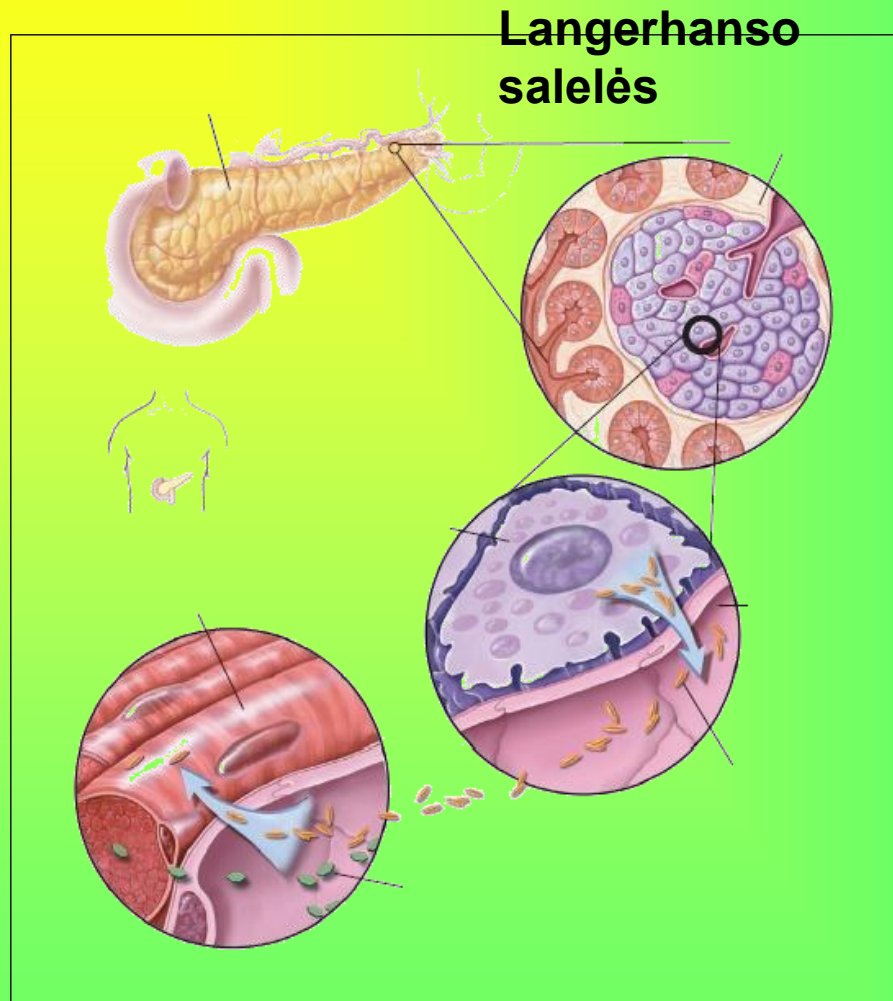
KASA-VIDAUS SEKRECIJOS LIAUKA

Gamina hormonus:

insulina, kuris mažina
cukraus kiekį kraujyje,
skatina jį virsti glikogenu.

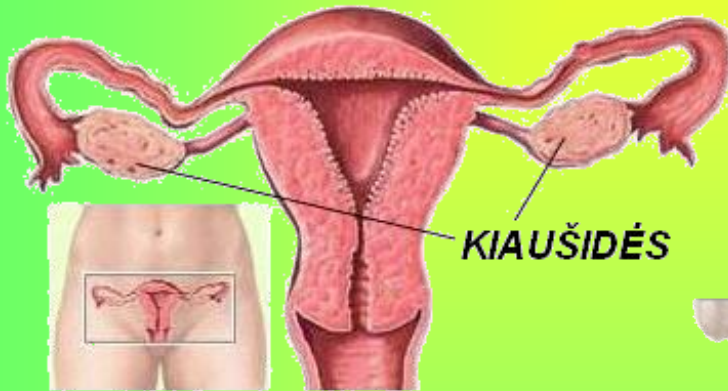
*Trūkstant insulino,
susergama cukriniu
diabetu.*

gliukagoną, kuris
skatina glikogeną,
riebalus ir baltymus
kepenyse virsti gliukoze,
didina cukraus kiekį
kraujyje.

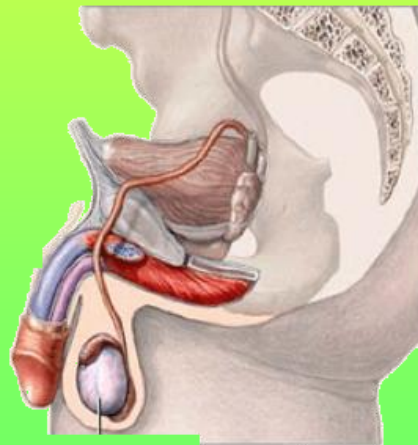

LYTINĖS LIAUKOS

Kaip išorės sekrecijos liaukos gamina lytines ląsteles: kiaušialąstes ir spermatozoidus.

KIAUŠIDĖS

SĖKLIDĖS

LYTINĖS
LĄSTELĖS

KIAUSIALĄSTĖ

SPERMATOZOIDAS

Lytinės liaukos gamina lytinius hormonus, kurie nulemia antrinius lytinius požymius.

***Kiaušialąstės** - gamina hormoną estrogeną ir progesteroną, kurie skatina mergaitėms antrinių lytinių požymių vystymąsi.*

***Sėklidės** - gamina hormoną testosteroną, kuris skatina berniukams antrinių lytinių požymių vystymąsi.*

**Organizmų
funkcijų
reguliavimas
hormonų
pagalba
vadinamas**

HUMORALINIU

**organizmo
funkcijų
reguliavimu.**

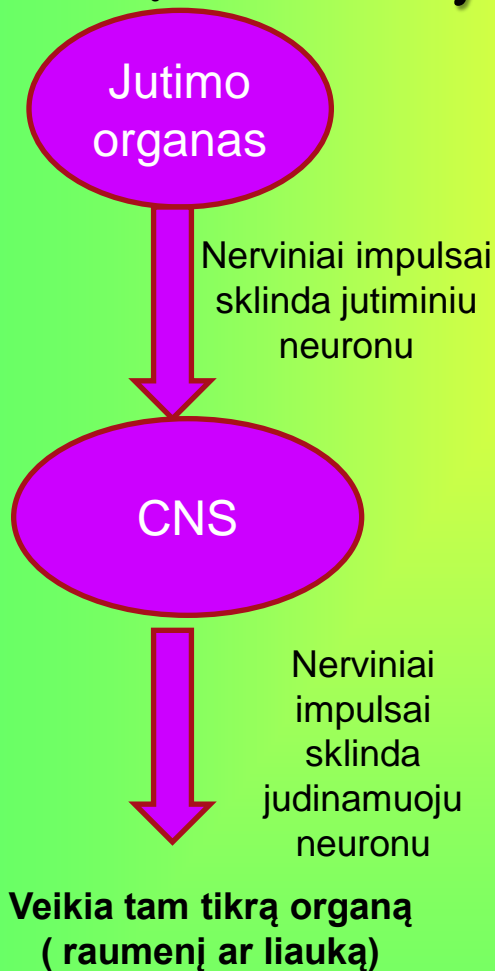
***Vidaus sekrecijos
liaukų visuma
žmogaus
organizme
vadinama***

ENDOKRININE

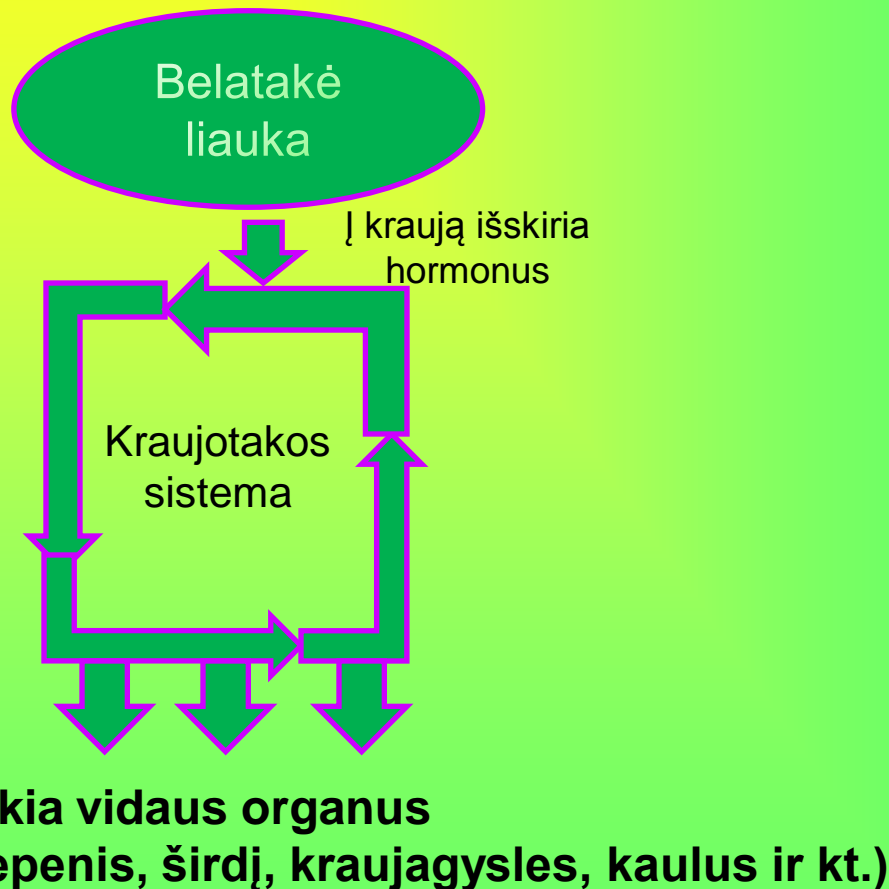
sistema

Nervinio ir hormoninio (humoralinio) reguliavimo palyginimas

Nervų sistema

Endokrininė sistema

Nervinio ir hormoninio (humoralinio) reguliavimo palyginimas

	Nervinis reguliavimas	Hormoninis reguliavimas
Atsakas	Staigus	Lėtas
Pranešimų nešikliai	Elektriniai impulsai	Cheminės medžiagos (hormonai)
Perdavimo kelias	Nervai	Kraujas ir kiti kūno skysčiai
Veikimo trukmė	Trumpa (iki vienos sekundės)	Ilga (iki metų laiko)
Veikimo sritis	Dažniausiai lokalizuota(tam tikras raumuo arba liauka)	Dažniausiai plati (daug organų ir audinių)

Pasitikrinkime:

- Kokių dviejų rūšių liaukos yra žmogaus organizme?
- Kuo skiriasi šios liaukos?
- Kokias liaukas vadiname išorės sekrecijos?
- Kokias liaukas vadiname vidaus sekrecijos?
- Išvardinkite pagrindines liaukas.
- Koks hormonas reguliuoja cukraus kiekį kraujyje?
- Kurioje liaukoje gaminamas šis hormonas?
- Koks hormonas reguliuoja medžiagų apykaitą?
- Kurioje liaukoje gaminamas šis hormonas?
- Koks hormonas greitina organizme vykstančias reakcijas?
- Kurioje liaukoje gaminamas šis hormonas?
- Kuris hormonas reguliuoja žmogaus augimą?
- Kuri liauka gamina šį hormoną?
- Kuri liauka reguliuoja kitų liaukų funkcijas?
- Kaip vadinamas organizmo funkcijų reguliavimas , kurį vykdo hormonai?

Apibendrinimas

- Hormonai – biologiškai aktyvios medžiagos reguliuojančios organizmo funkcijas.
- Hormonai gaminami vidaus sekrecijos liaukose, išskiriami tiesiogiai į kraują ir išnešiojami į audinius.
- Kiekvieno hormono poveikis yra specifinis.
- Liaukų veiklą reguliuoja nervų sistema ir hipofizė.

Pasitikrinkim :

*Užduotis atliekime savarankiškai
sąsiuviniuose (rašome tik atsakymus)*

1. Humoraliai reguliuoja:

- a) Fermentai
- b) Vitaminai
- c) Hormonai
- d) Aminorūgštys

2. Medžiagų apykaitą reguliuoja šie hormonai:

- a) Skyd liaukės
- b) Lytinių liaukų
- c) Kasos
- d) Hipofizės

3. Insulinas mažina:

- a) Baltymu sintezę ląstelėje
- b) Medžiagų pernašą pro membraną
- c) Gliukozės kiekį kraujyje
- d) Šlapalo kiekį kraujyje

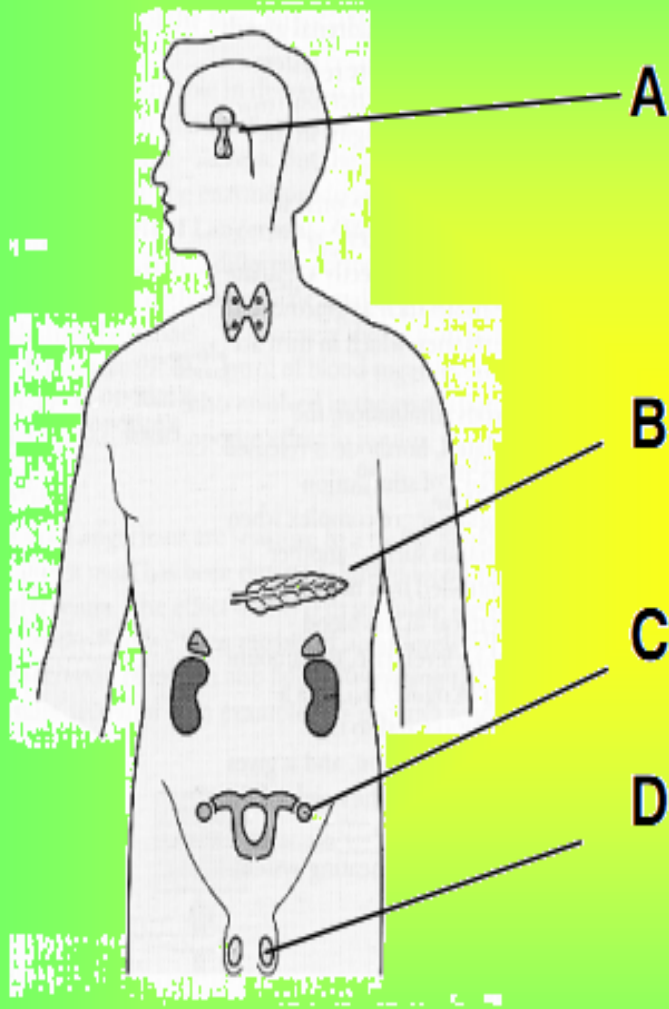

Įrašyk praleistus žodžius

4. Organizmo funkcijų reguliavimas hormonais vadinamas - .....
5. Augimo hormonus gamina.....
6. Kakle yra vidaus sekrecijos liauka vadinama.....
7. Insuliną gamina.....
8. Adrenaliną gamina.....
9. Antrinių lytinių požymių vystimasis priklauso.....
10. Gliukozės kiekį kraujyje reguliuoja .....
.....liauka.

11

Kurios liaukos gaminami hormonai dalyvauja angliavandenių apykaitoje?

Pasitikrink, kaip tau sekėsi

- 1. c
- 2. a
- 3. c
- 4. humoralinis
- 5. hipofizė
- 6. slyd liaukė
- 7. kasa
- 8. antinsčiai
- 9. lytinių liaukų hormonų
- 10. kasos
- 11. B